

ALDRIG KOMMER VI SÅ TÆT PÅ HINANDEN SOM I KRIG - ALDRIG ER VI SÅ ENSOMME SOM I KRIG

Forfatter og samtundsdebattør Carsten Jensen skriver her om krigen i litteraturen. 4. november udkommer hans roman 'Den første sten' om en flok unge danske mænd og kvinder, der har meldt sig til krigen i Afghanistan.

Carsten Jensen

Syng os, gudinde, om vreden der greb Pelæiden Achilles», lyder den første strofe i Homers 'Iliaden' i Christian Wølsters oversættelse. Den europæiske kulturs første ord er vrede. Den vuggesang, der lyder ved vor civilisations begyndelse, er en hyldest til krigen.

Men er det menneske, der optræder i et 2700 år gammelt græsk krigerepos også det samme som os? Er krigeren på slagmarken foran Troja ikke i overmægtige lidenskabs vold, et besat væsen, der ikke er andet end et redskab for lunefulde guder?

»Intet moderne menneske kan leve sig ind i en tid hvori krig og lykke udgør en meningsfuld konstellation. For Homers første tilhørere er de et uadskilleligt par«, skriver den tyske filosof Peter Sloterdijk i en analyse af Iliaden i sin bog 'Zorn und Zeit'.

Men Sloterdijk har tydeligvis ikke læst de soldaterindringer, der er skrevet efter hjemkomsten fra Afghanistans slagmarker. Den britiske officer Patrick Hennesy skriver i sin bog 'The Junior Officer's Reading Club' om nærkampens adrenalinpumpende, euforiske øjeblikke, at »de er bedre end det vindende mål i fodbold, det første kys, det triumferende øjeblik, når du omsider får trusserne af hende«. For Hennesy er krigen »den ultimative form for livsbekræftelse«.

Også moderne soldater kender til den altopslugende eufori foran Troja.

Men der er også en anden måde at læse Iliaden på. Det er den franske filosof Simone Weil, der beskriver den græske slagmark som en dødsviet verden, hvor alle bliver nådesløst nedværdiget, og livet går til i bundløs bitterhed. Men i sin skildring af den fælles nedværdigelse har det tragiske epos ifølge Weil også en storsindet lære: vi må hverken betynde overmagten, hade fjenden eller foragte dem, der lider nederlag.

Det er to uforenelige læsninger, der for altid vil kæmpe om magten i 'Iliaden' i et slag, der må ende uafgjort, fordi de begge rummer en sandhed, både om krigen, og de mennesker, der deltager i dem, og 'Iliaden' ville blive en mindre fortælling, hvis den ikke kunne rumme dem begge.